

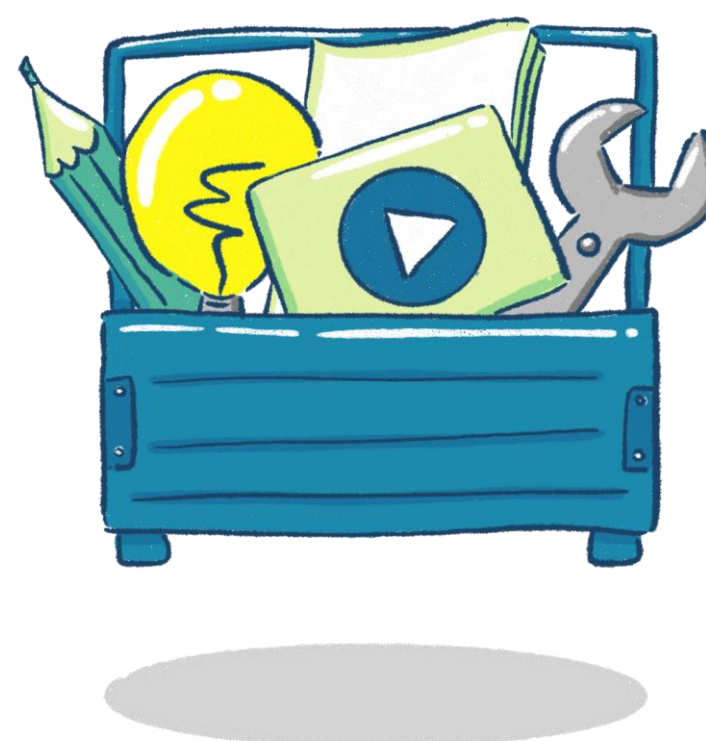
INFORMATIVNI PRIRUČNIK

Co-funded by the
European Union

INFORMATIVNI PRIRUČNIK

Cilj *Nudge My Tour* informativnog priručnik je na vizualni način ilustrirati neke od ključnih koncepata povezanih s primjenom bihevioralnih znanosti u području održivosti turizma. Usko je povezan s metodološkim priručnikom za edukaciju i osmišljen je na način da se može koristiti kao samostalni alati i kao nadopuna nastavnim materijalima koji su obrađeni u metodološkom priručniku. Sastoji se od 14 infografika i 3 animirana videa.

www.nudgemytour.com

Co-funded by the
European Union

TURIZAM

Prema UNWTO-u turizam je društveni, kulturni i ekonomski koji uključuje kretanja ljudi izvan mjesta stalnog boravka zbog osobnih, poslovnih ili profesionalnih razloga

svijetla strana turizma

primjeri pozitivnih učinaka

inicijative očuvanja prirode

učenje o različitim kulturama

rast svijesti o okolišu

jačanje ponosa i svijesti o lokalnom naslijeđu

mogućnosti zapošljavanja

viši životni standard

OKOLIŠNA

DRUŠTVENA

EKONOMSKA

primjeri Negativnih utjecaja

tamna strana turizma

zagađenje

viša emisija CO2

degradacija bioraznolikosti

veće nejednakosti

ovisnost o turizmu

turistifikacija susjedstva

iseljavanje lokalnog stanovništva

slabo plaćeni sezonski poslovi

GIULIADAVID.NET

strategije za jačanje dugoročne održivosti turizma

tradicionalne intervencije za promociju održivosti turizma oslanjaju se na dvije vrste strategija:

regulacije

pravila, zakoni,
standardne
procedure

zabrana
neodrživog
ponašanja

kazne
za prekršitelje

uvjeravanja

modificira
sustave vrijednosti
i ciljeve

marketing,
plaćena promocija,
poticaji

čini održivo
ponašanje
prihvatljivim

turistička politika
turističko planiranje
turistički menadžment

**održivi
turizam ?**

turističko planiranje
je ključno za održivost

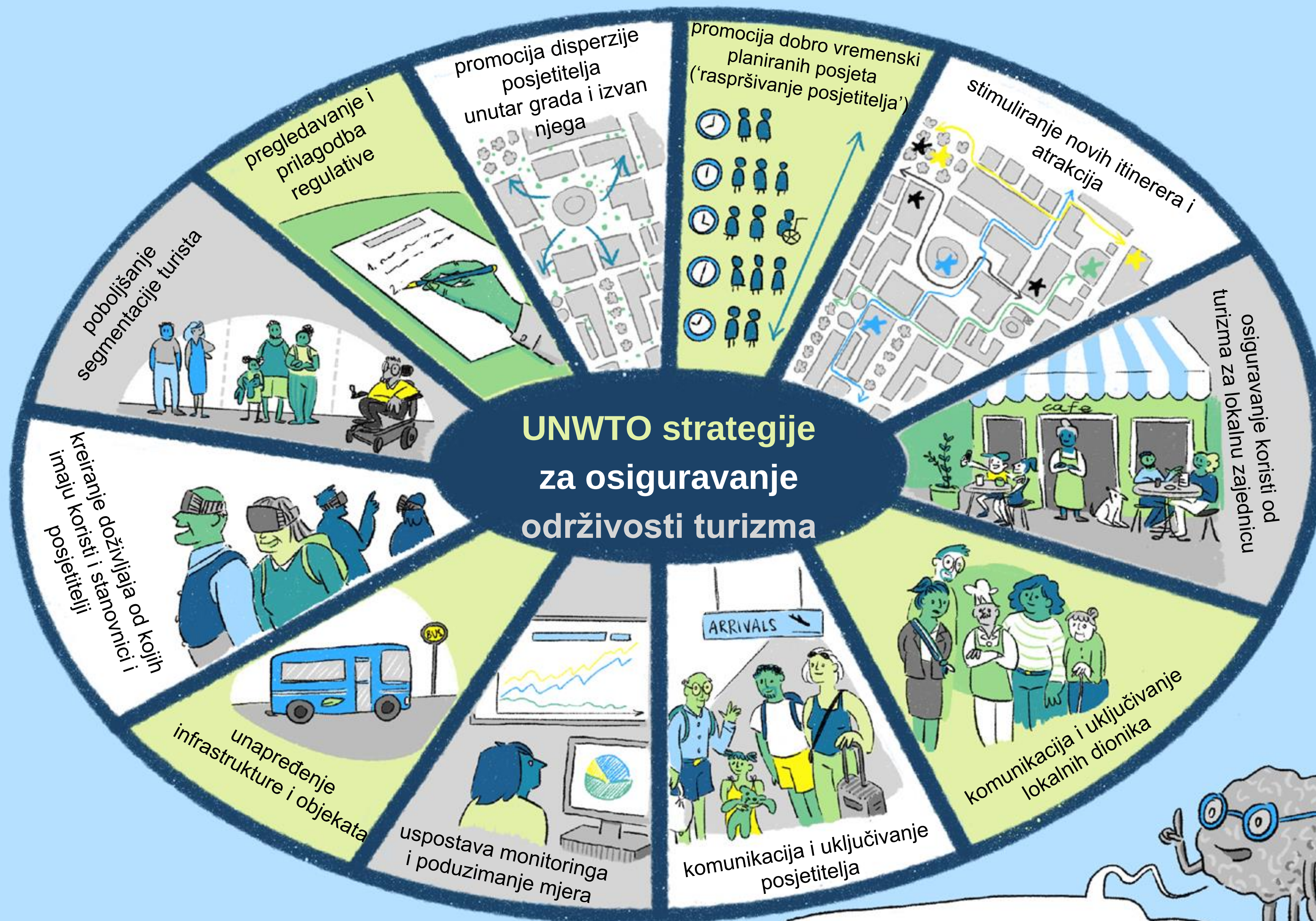

odvija se na svim razinama i uključuje
dobru koordinaciju svih aktera

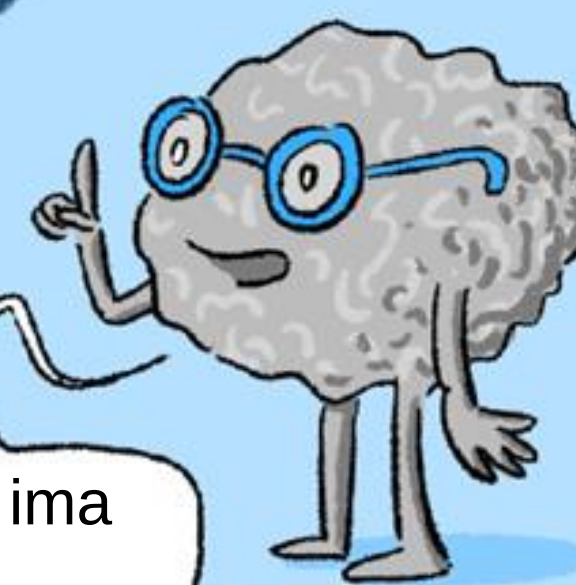
usprkos dobrim turističkim politikama,
planiranju i menadžmentu
često svjedočimo
neodrživom ponašanju

što ako...
nešto
važno propuštamo?

bihevioralni pristup

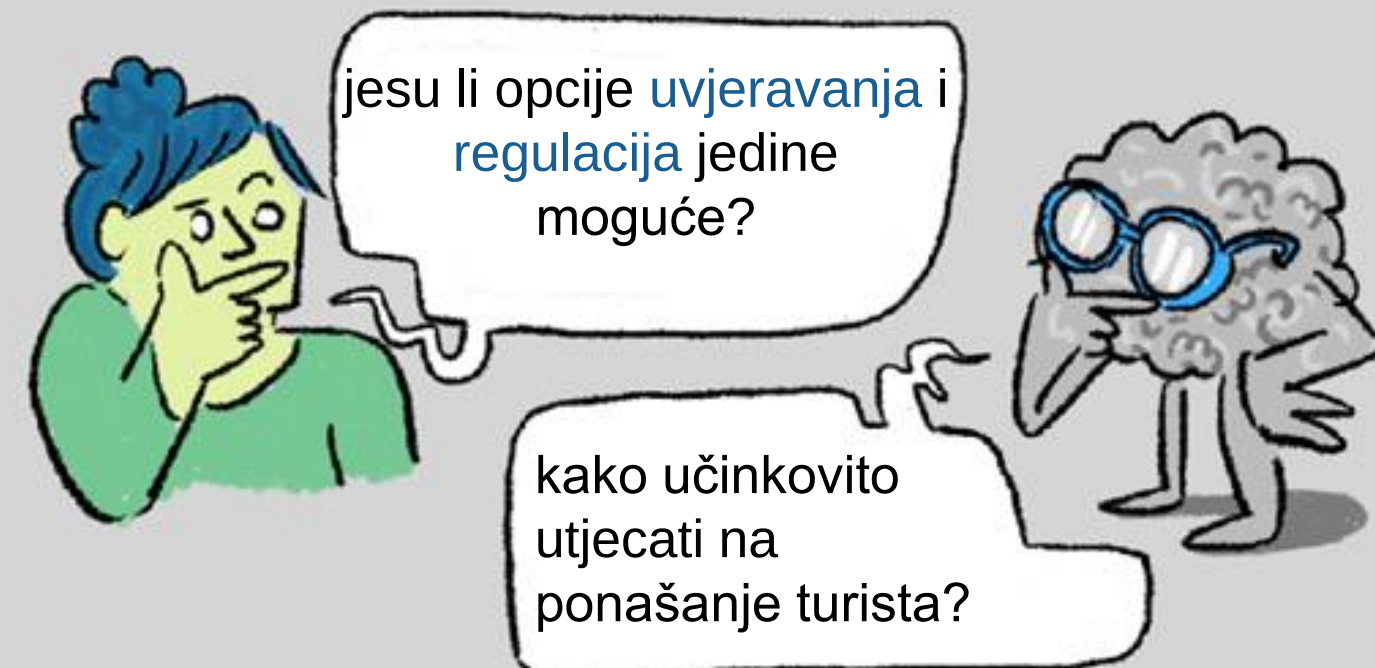

svaka od ovih strategija u pozadini ima određena ponašanja

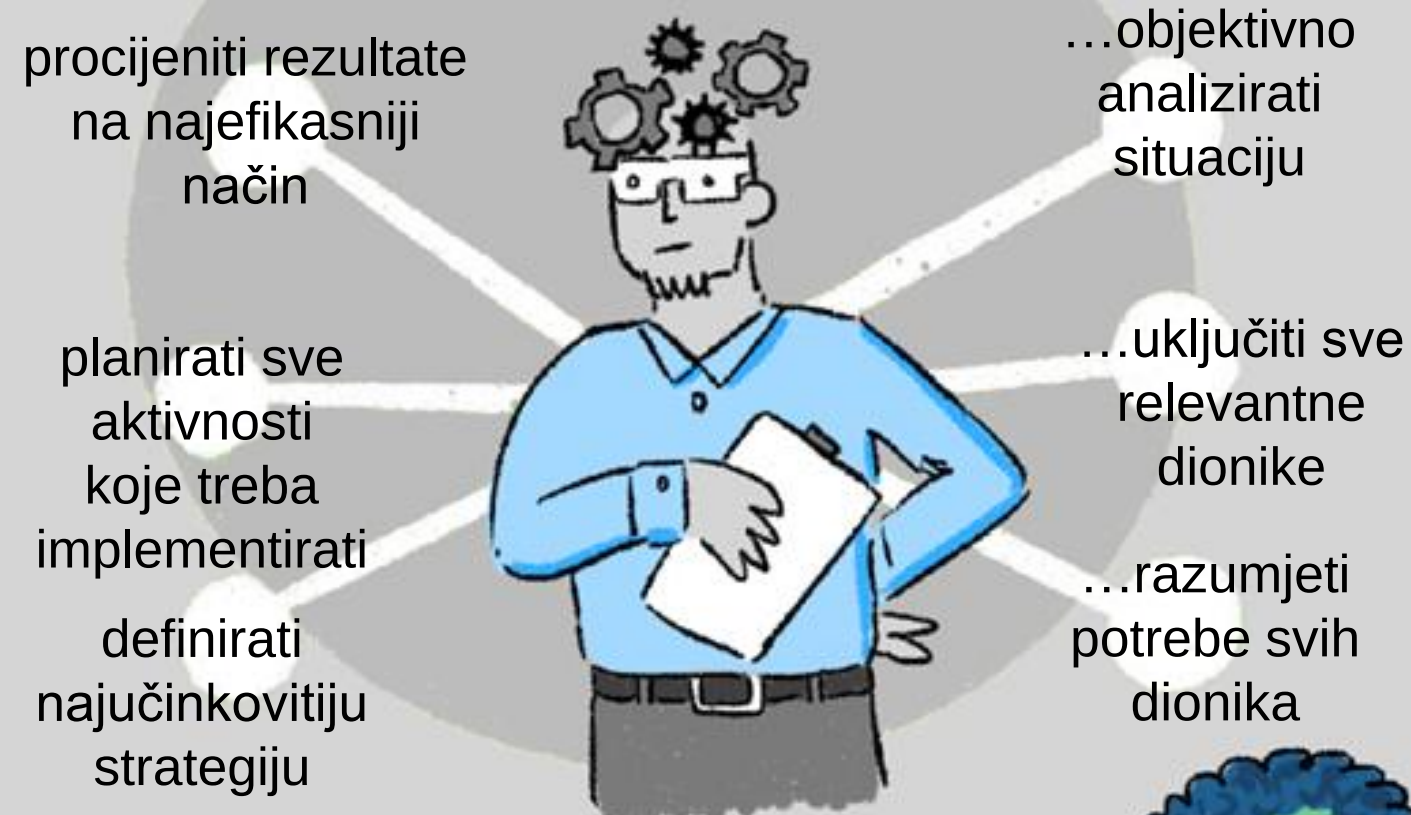

planiranje održivosti turizma

zamke

sveznajući donositelj odluka u turizmu trebao bi moći...

ponašanje turista je kolektivni sklop

strateški izazovi

poduzetnici

zainteresirani za ekonomski rast ali mogu imati i druge ciljeve

touristi

traženje iskustva koja će ispuniti njihova očekivanja

stanovnici

zainteresirani za održivost ali i za ekonomske koristi od turizma

međunarodni
turoperatori

imaju ključnu ulogu i posebne interese i ciljeve

Destinacijske
menadžment
organizacije

trebaju posredovati i balansirati kompleksan skup različitih interesa

kreatori
politika

klasični
model planiranja

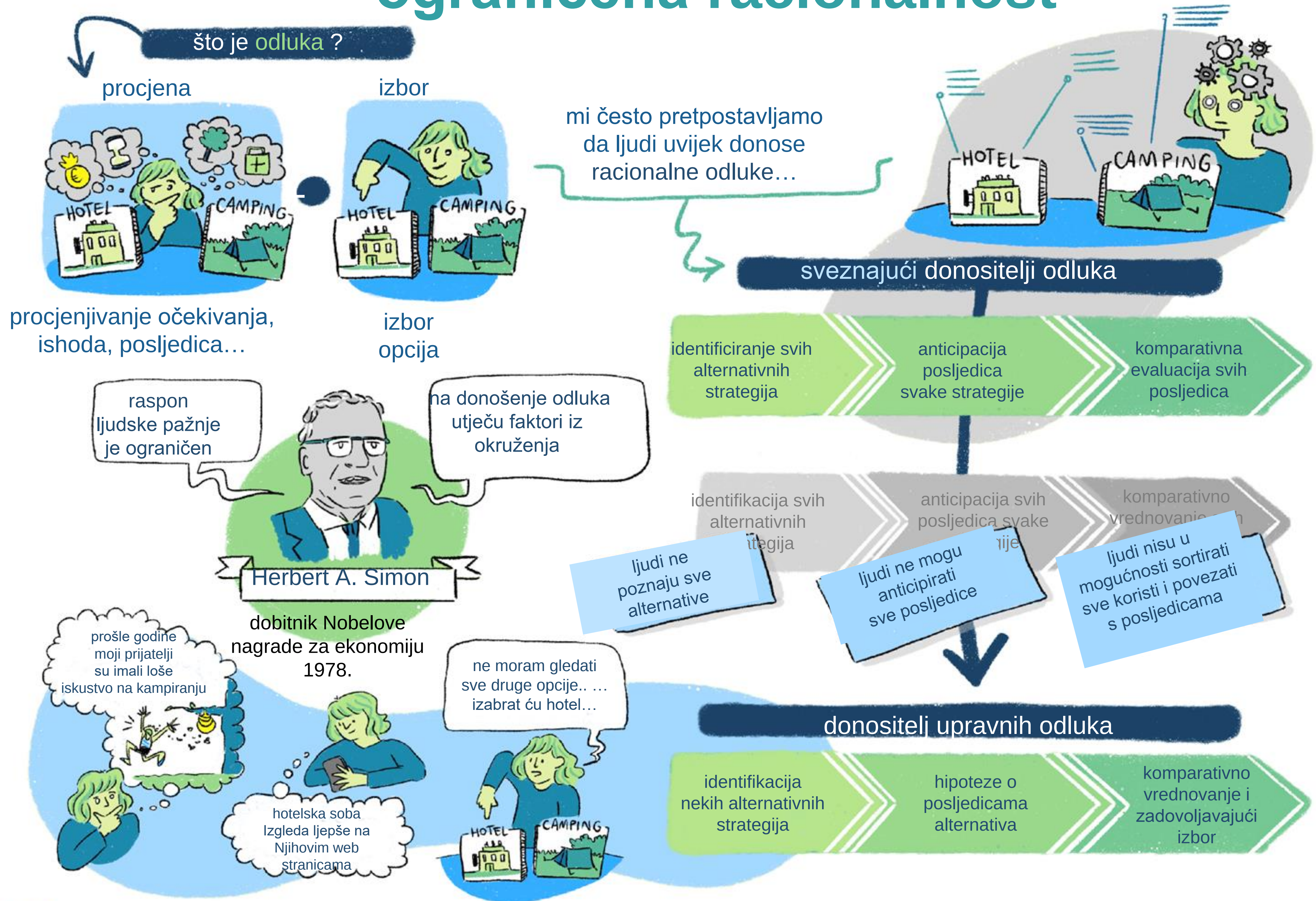
VS

model planiranja osjetljiv na ponašanje

ponašanje turista sastoji se od bezbroj individualnih ponašanja!

ograničena racionalnost

GIULIADAVID.NET

ograničena racionalnost

apsolutna racionalnost

sve alternative su dobro poznate

posljedice svake odluke mogu se anticipirati

donositelji odluka imaju unaprijed određenu funkciju korisnosti

optimalna odluka

alternative

ograničena racionalnost

znanje o alternativama uvijek je fragmentirano

posljedice svake odluke nisu savršeno anticipirane

preferencije nisu jasne i vremenom se mijenjaju

zadovoljavajuća odluka

odluke

dualni mozak

razmišljanje i donošenje odluka
može se podijeliti u 2 sustava:

Sustav 1

obavlja zadatke
povezane s urođenim
vještinama koje postaju
automatske

zahtjeva mali
kognitivni napor

brzo i
automatsko

brza
reakcija

emotivno
pod utjecajem
emocija

1

brz!

učinkovito

štedi
vrijeme

preskače
svjesno
razmišljanje

! LIMITATIONS

it can lead to
incorrect decisions

it can be subject
to manipulation

primjeri

reakcija na
iznenadni
zvuk
formira
opciju
temeljenu na
izgledu

Sustav 2

obavlja zadatke
temeljene na uputama
koje učimo i zahtjeva
svjesno razmišljanje

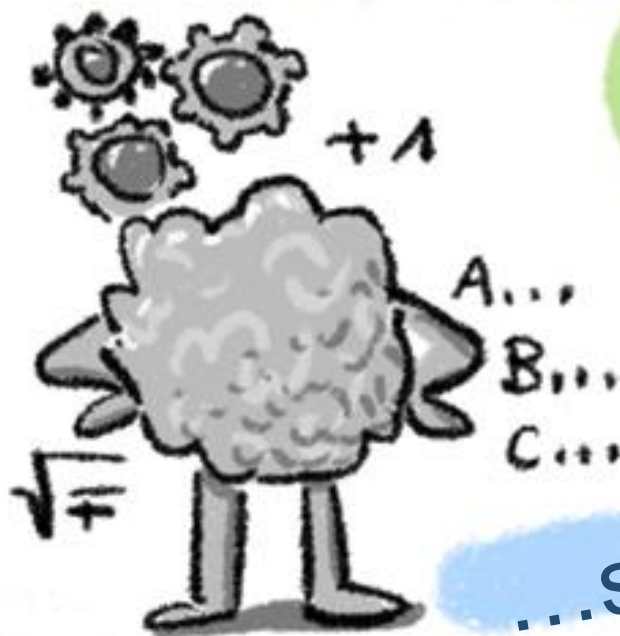
namjeran i
svjestan

zahtjeva
napor i pažnju

racionalan

odluke se temeljena
logici i razumu

2

...spor

resursno
intenzivan

zahtjeva
vrijeme

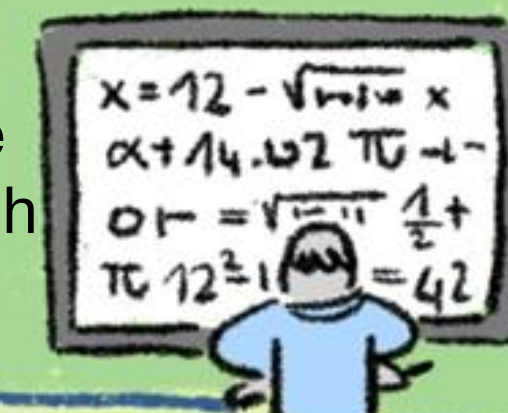
mentalno
naporan

! LIMITATIONS

može biti manje
učinkovit od sustava 1

može biti
predmet
kognitivnog
ograničenja

rješavanje
kompleksnih
zadataka

primjeri

GIULIADAVID.NET

dualni mozak

primjeri **konflikta** između dva sustava

Govorite naglas
boje
teksta:

plava   crvena
zelena   plava
crvena   zelena

Intuitivni odgovor bi bio
čitanje riječi ...

crveno!   plavo!

...dok je zadatak bio
govoriti boje!

dok obavljamo ovaj
zadatak naš sustav 2 mora
zakočiti sustav 1

Koja je linija duža?

druga linija je
duža

one su iste

ista dužina

Problem palice i
loptice

FOR SALE   11€

palica i loptica zajedno
vrijede 11€

palica vrijedi 10€ više od
loptice

koliko vrijedi loptica?

1€!   ne!
0,50€!

točno: $0,50\text{€ loptica} + 10,50\text{€ palica} = 11\text{€}$

krivo: $1\text{€ loptica} + 11\text{€ palica} = 12\text{€}$

heuristike

heuristike su mentalni prečaci koji ljudi nesvjesno koriste kako bi donijeli brze odluke ili stavove

neki primjeri heuristika

reprezentativnost

prosudivanje vjerojatnosti događaja na temelju toga koliko dobro odgovara vašim postojećim protutipovima/stereotipovima

raspoloživost

prosudivanje temeljeno na tome koliko lako primjer događaja dođe u misli

sidrenje

preveliko oslanjanje na prvu informaciju na koju se nađe pri donošenju odluke

utjecaj

Oslanjanje na osjećaje i emociju radije nego na konkretne informacije pri donošenju odluka

GIULIADAVID.NET

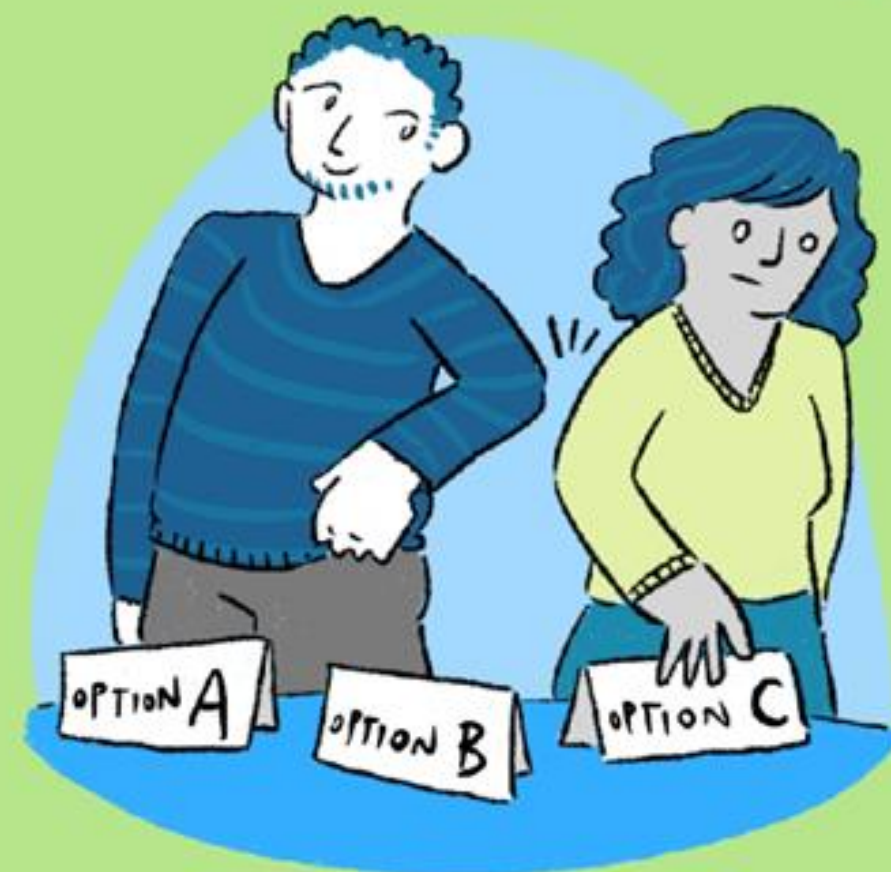
POTICAJI

definicija

poticaje je bilo koji aspekt arhitekture izbora koji mijenja ponašanje ljudi na predvidiv način, bez zabrane bilo koje druge opcije ili značajnog mijenjanja njihovih ekonomskih poticaja

Thaler & Sunstein, 2008

nježno usmjeravanje pojedinca prema željenoj radnji, bez ograničavanja slobode izbora

primjer: postavljanje voća i svježih sokova kao vidljiviju opciju izbora u hotelskim restoranima

poticaji se temelje na spoznajama bihevioralnih znanosti

područje koje se bavi istraživanjima kako psihološki, društveni i emotivni faktori utječu na donošenje odluka

druge opcije izbora hrane nisu isključene

poticanje je osmišljeno na temelju znanja o kognitivnoj pristranosti

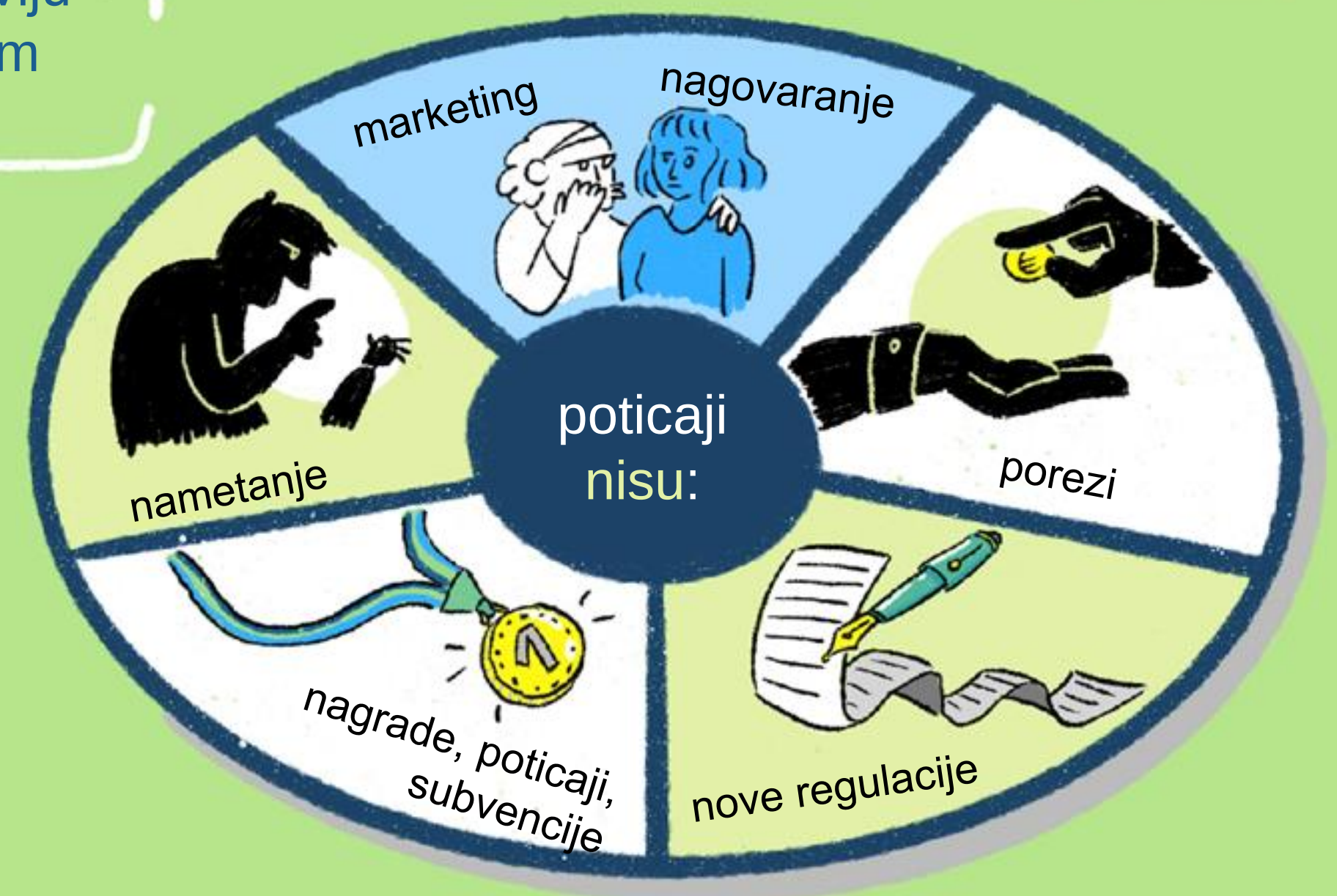
u slučaju:

status quo-a

isticanja

držanja uz trenutnu situaciju

fokusa na stvar koja je više vrijedna pažnja

GIULIADAVID.NET

POTICAJI

UČINKOVIT POTICAJ JE:

PRIMJERI POTICAJA ZA ODRŽIVI TURIZAM

održive opcije trebaju postati zadani izbor

održive opcije trebaju biti lagane za izabrati

društvene norme trebaju biti istaknute

postavite podsjetnike

povratne informacije o ishodu prošlih izbora

GIULIADAVID.NET

Dizajniranje i testiranje poticaja kroz okvir- BASIC©

bihevioralne spoznaje usmjerene su na razumijevanje onoga što zapravo pokreće ljudsko ponašanje i donošenje odluka

postoji nekoliko okvira o tome kako primijeniti bihevioralne spoznaje za analizu problema i definiranje mogućeg rješenja

BASIC© je okvir metoda, alata i smjernica kako bi se bihevioralni uvidi mogli pretvoriti u javnu politiku

B

BEHAVIOUR

Identificiranje problema u ponašanju

- tko izvodi tu radnju?
  - što radi?
- što bi mi htjeli da oni čine?
- gdje i kada se ova radnja odvija?

A

ANALYSIS

Identificiranje kognitivnih i psiholoških čimbenika koji uzrokuju ciljano ponašanje

- zašto se problem događa?

S

STRATEGY

Identificiranje bihevioralno informirane strategije za promjenu ciljanog ponašanja

- kako rješavamo problem?

I

INTERVENTION

testiranje efikasnosti strategija

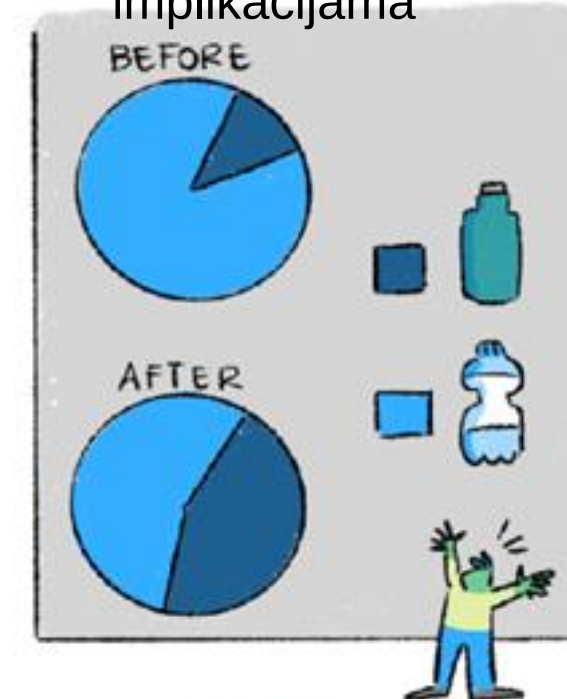

- da li strategija djeluje?

C

CHANGE

razmišljanje od dugoročnim implikacijama

- može li se strategija unaprijediti?
- kakve lekcije mi možemo naučiti iz dosadašnje prakse?

JACANJE POTICANJA U TURIZMU

Kapacitet poticanja u turizmu:

je mogućnost kreatora politika da prilikom donošenja odluka...

...stvore okruženje koje će utjecati na individualno iskustvo turista

...usmjere ponašanje turista prema održivim izborima

...predvide neodrživa ponašanja i njihove učinke

...steknu saznanja o bihevioralnom pristupu

...ocijene srednjoročne i dugoročne učinke poticanja

Relevantnost izbora

H. Simon

Priča o mravu na plaži"

Zamislite mrava koji hoda po plaži

Zamislite da želite razumjeti njegovo kretanje

ali ne možete razumjeti njegovo ponašanje kroz jednostavno promatranje

put izgleda složeno, nepravilno i teško ga je opisati

ako bolje pogledamo, vidjet ćemo oblik površine plaže

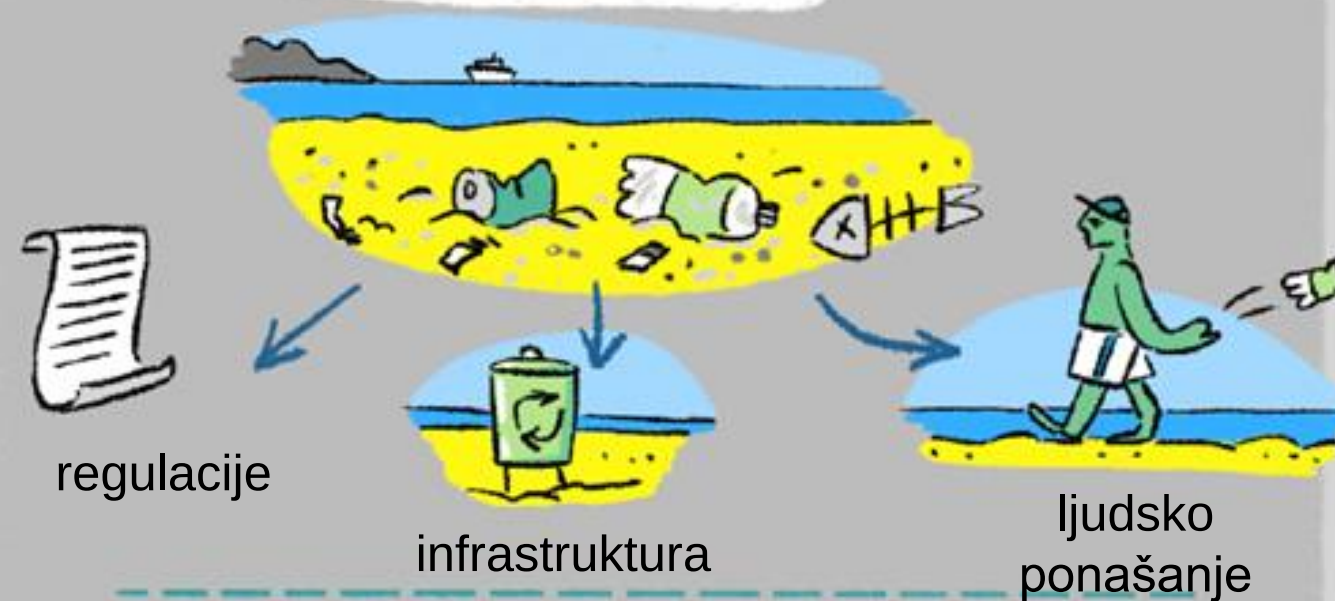
To sad ima smisla!

Okolina oblikuje i utječe na ponašanje

Relevantnost bihevioralnog izbora

Korištenje bihevioralnog pristupa znači da je uvijek u problemu koji rješavamo prisutno problematično ponašanje

To može biti prevedeno u...

...dizajniranje, testiranje i evaluaciju poticaja

integriranje bihevioralnog pristupa u rasponu političkih alata

Tri razine

Za razvoj poticanja u turizmu

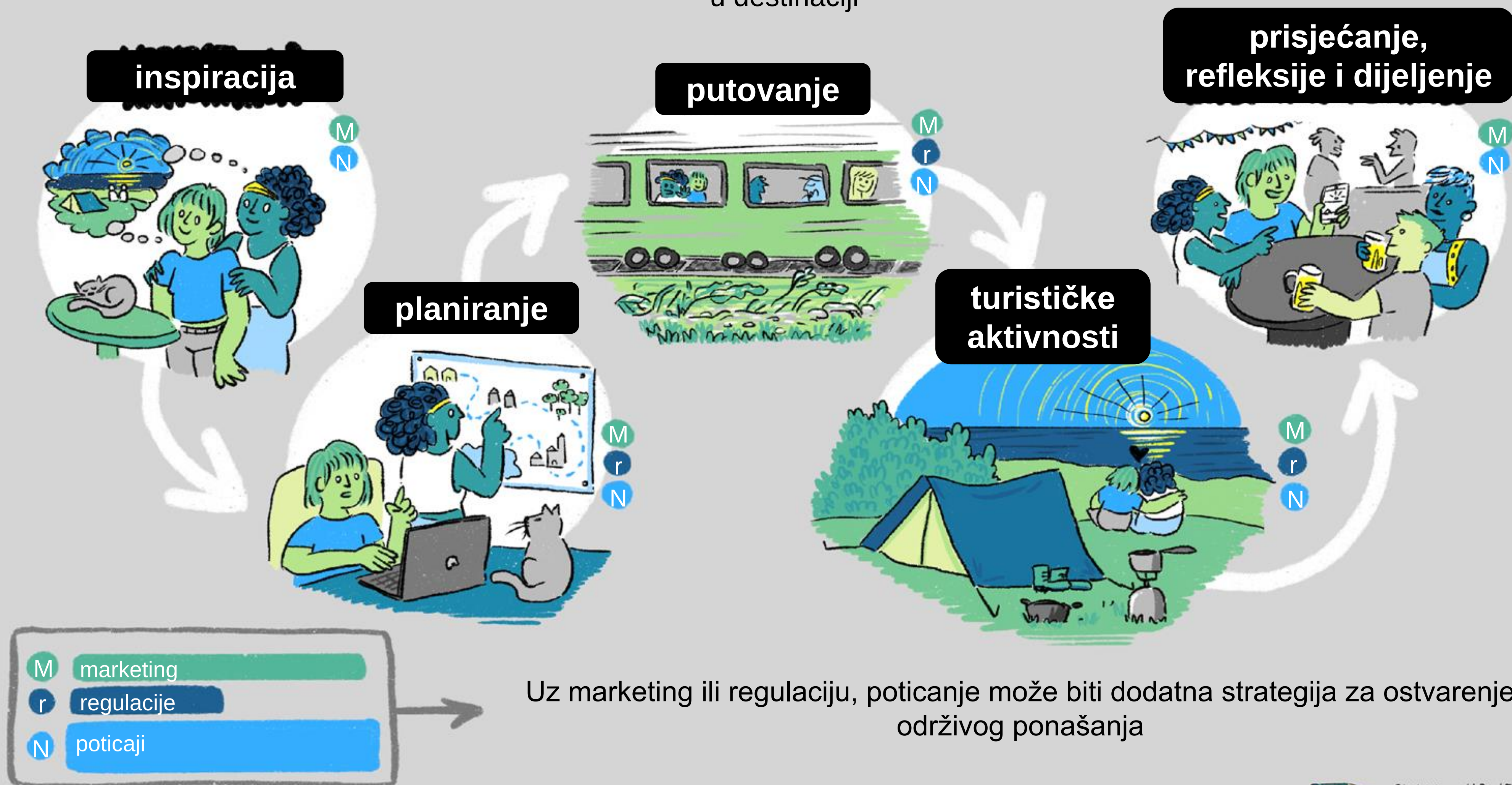

GIULIADAVID.NET

JAČANJE POTICANJA U TURIZMU

U svakoj fazi putovanja turisti donose odluke
koje imaju utjecaj na održivost turizma

Sve odluke koje donese turist mogu biti ispravljene dobrim turističkim upravljanjem i politikama
u destinaciji

GIULIADAVID.NET

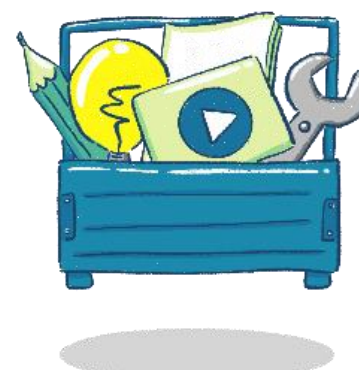
O NUDGE MY TOUR

Nudge My Tour je projekt europske suradnje koji istražuje primjenu bihevioralnih znanosti na upravljanje turističkim tokovima i promociju turističkih destinacija.

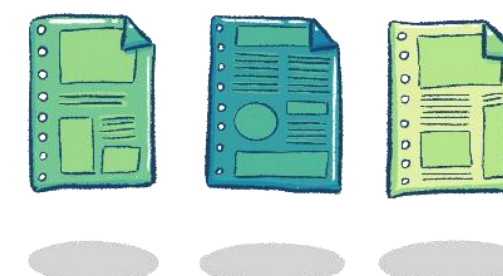
Riječ je programu Erasmus+, a cilj mu je razviti i testirati obuku i podizanje svijesti o alatima bihevioralne znanosti koje mogu koristiti svi pojedinci koji se nalaze u turističkoj industriji.

Metodologija obuke namijenjena je sadašnjim i budućim stručnjacima u području planiranja i destinacijskog menadžmenta.

Informativni alata ilustrira što je znanost o ponašanju i kako se može primijeniti u turizmu

Kompilacija poticaja i drugih mjera ponašanja primijenjenih na pitanja održivosti u turizmu i šire

ABOUT NUDGE MY TOUR

Nudge My Tour okuplja 7 partnera iz 5 europskih zemalja.

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI PADOVA

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA
CENTER FOR ADVANCED STUDIES IN TOURISM

Co-funded by the
European Union

www.nudgemytour.com

